

OBSAH

Úvodem	9
1. Volební průzkumy a společnost	13
Jindřich Krejčí	
1.1 Historie	14
1.2 Výzkumy a demokracie	16
1.3 Výhryady k metodě	22
1.4 Rizika růstu	23
1.5 Limity volebních předpovědí	25
1.6 Výzkumy a média	29
1.7 Závěr	32
2. Anatomie volebního výběru: veřejné mínění a konceptualizace stranické identifikace v soudobé politologii a sociologii	37
Daniel Kunštát	
2.1 Formování veřejného mínění	38
2.2 Racionalita volby	42
2.3 Volební rozhodování a sociální diferenciacie	45
2.4 Závěrem	48
3. Výzkumy volebních preferencí realizované v ČR	51
Tomáš Lebeda, Jindřich Krejčí, Yana Leontiyeva	
3.1 Typy šetření volebních preferencí z hlediska zadavatele	51
3.2 Typy šetření volebních preferencí z hlediska uživatele	59
3.3 Závěr	64
4. Podmínky pro realizaci výběrových šetření v České republice	67
Jindřich Krejčí	
4.1 Tradice	68
4.2 Odborné zázemí	70
4.3 Tržní prostředí	71
4.4 Výběr respondentů	74
4.5 Participace veřejnosti	78
4.6 Závěr	83
5. Přehled základních přístupů k empirickému hodnocení kvality měření v sociálních vědách	87
Martin Kreidl	
5.1 Kvalita měření	87
5.2 Měření reliability	88
5.3 Měření validity	91
5.4 Závěr	93

6. Výzkumy volebních preferencí v konfrontaci s volebními výsledky.	97
Případy voleb do Poslanecké sněmovny 2002, referenda o přistoupení k EU 2003 a voleb do Evropského parlamentu 2004	
Tomáš Lebeda	
6.1 Volby do Poslanecké sněmovny 2002	99
6.2 Průzkumy veřejného mínění před referendem o vstupu do EU 2003	106
6.3 Volby do Evropského parlamentu 2004	108
6.4 Závěr	111
7. Porovnání práce výzkumných agentur na základě srovnání validity standardizovaných měřicích instrumentů	119
Martin Kreidl	
7.1 Kvalita měřicích instrumentů	119
7.2 Použitá data	120
7.3 Podoba modelu MIMIC a jeho použití k měření konstruktové validity	122
7.4 Popis dat a výsledků	125
7.5 Závěry	127
8. Výzkumy volebních preferencí, žurnalistika a problém formulace otázek	131
Klára Plecítá-Vlachová	
8.1 Výzkum veřejného mínění a žurnalistika	131
8.2 Výzkumy volebních preferencí u nás před volbami do PS v roce 2002	133
8.3 Závěr	137
9. Standardy kvality výběrových šetření a české průzkumy volebních preferencí	139
Jindřich Krejčí	
9.1 Standardy kvality	141
9.2 Dobrá výzkumná praxe a česká šetření volebních preferencí	147
9.3 Závěr	162
10. Výsledky předvolebních průzkumů v českých denících	167
František Kalvas	
10.1 Standardy pro prezentaci informací o metodologii výzkumu	168
10.2 Analýza obsahu tiskových zpráv agentur a článků v denním tisku	169
10.3 Respektování statistické významnosti rozdílů mezi výsledky	174
10.4 Práce s výsledky předvolebních průzkumů	176
10.5 Závěr	182
11. Pravděpodobnostní výběry a pravděpodobnost návratnosti	185
Dominique Joye	
11.1 Míra návratnosti šetření	186
11.2 Zaslání doplňkového dotazníku	187
11.3 Výsledky	189
11.4 Multinomický model	197
11.5 Shrnutí	200

12. Výskumy volebních preferencií a volebné analýzy na Slovensku 203

Vladimír Krivý, Oľga Gyárfášová

12.1 Úvod	204
12.2 Výskumy: zistenia, upozornenia	206
12.3 Metodologické otázky a problémy	215
12.4 Medializácia zistení	219
12.5 Analýzy volebných štatistik	223
12.6 Pramene - Kde hľadať informácie?	225
12.7 Záver	226

Přílohy 231

20 otázek, jež by si měl novinář položit, než začne psát

o výsledcích výzkumu veřejného mínění

233

Sheldon R. Gawiser, G. Evans Witt

Datové soubory

245

Slovníček pojmů

250

Literatura k problematice volebních výzkumů

a kvality výběrových šetření

255

O autorech

259

Publikací tvoří soubor odborných studií věnovaných problematice výzkumů volebních preferencií, jejich kvalitě a uplatnění jejich výsledků ve společnosti. Jednotlivé stati se v tomto kontextu zaměřují na výběrová dotazovací šetření organizovaná v oblasti výzkumu veřejného mínění i sociologického výzkumu, a to na výzkumy předvolební, speciální volební šetření exit-poll i šetření stranických preferencií mimo čas voleb. Obecně je směřován primárně k profesionálně uvážlivým publikům: výzkumníci, tedy zejména novinářům, politickým analytikům, politologům a sociologům.

Šíří publikace odpovídá i rozmanitost pojednání problematiky. Autoři přispívají částečně biografické informace jsou uvedeny v příloze reprezentující různá odborná zaplácení z oblasti sociologie i politologie, z oblasti teorie, metod sociálního výzkumu i realizace šetření v praxi a tématu se věnují z různých pohledů. Pro účely zvýšení odborné úrovně byla většina stati podrobena recenznímu řízení¹.

Odborné studie jsou řazeny do kapitol a jsou doplněny společnou přílohou. V první části knihy jsou práce věnující se tématu z teoretického pohledu. *První kapitola* (Jindřich Krejčí) identifikuje hlavní sporné momenty spojené s používáním šetření volebních preferencií ve společnosti a pokouší se objasnit jejich podstatu a dopady. *Druhá kapitola* se Daniel Kunšát zabývá teoretickým vymezením podmínek, zákonitostí a parametrů volebního rozhodování z pozice výzkumu veřejného mínění a sociálních věd.

¹ Seznam recenzentů je uveden v úvodní třetí. Přehledová star Lesný, Krejčího a Lesnýho v kapitole 2 a analytická star Jaro v kapitole 11. Na tyto z technických důvodů podrobně rozpracované recenzní řízení, ale obhájeny v řadě diskuzí v rámci týmu projektu.